

MADDE 9.2 BİLDİRİMİ

İşıkırık Dava Grubu (no. 41226/09) / Türkiye

Davalarına İlişkin Olarak

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ (İFÖD)

Tarafından Sunulmuştur

21 Ocak 2020

İFÖD, ifade özgürlüğünü savunan ve destekleyen bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur

DGI İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü

AİHM Kararlarının İnfazı Dairesi

F-67075 Strazburg Cedex

FRANSA

21.01.2020

İşkırık Dava Grubu (no. 41226/09) / Türkiye davalarına ilişkin olarak İFÖD tarafından yapılan Madde 9.2. bildirimidir.

1. Bu sunumun amacı, İşkırık grubu davalarında Türk makamlarının mevzuattaki (Türk Ceza Kanunu'nun 220/6 ve 220/7. maddeleri) değişiklikler ve yargısal uygulamalar yoluyla ulusal hukuki çerçevenin ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğüne ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı ile tam uyumlu hale getirilmesi suretiyle genel tedbirlerin tam ve etkili bir şekilde uygulanması konusundaki sürekli başarısızlığına ilişkin olarak Bakanlar Komitesini güncel durum hakkında bilgilendirmektir. Bu sunum Türkiye'de düşünce ve ifade özgürlüklerini korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum örgütü olan **İfade Özgürlüğü Derneği** ("İFÖD") tarafından hazırlanmıştır.

Arka Plan

2. **İşkırık dava grubu**, başvuruçuların barışçıl toplantı özgürlüğü ve/veya ifade özgürlüğü haklarının ihlaline ilişkin **dört karar içermektedir**. *İşkırık, Bakır ve Diğerleri* (no. 46713/10) ve *İmret* (2) (no. 57316/10) davaları, başvuruçuların barışçıl gösterilere katılmaları dolayısıyla Ceza Kanununun 220/6 veya 220/7 ve 314. maddeleri çerçevesinde yasa dışı örgüte üye olma suçundan mahkûm olmaları nedeniyle toplanma özgürlüğü hakkının ihlali ile ilgilidir (**Madde 11**). *Daş* (no. 36909/07) davası, bir dernek binasında yapılan bir arama sırasında Öcalan'ın tutulduğu hapisane koşullarına ilişkin dilekçe taslaklarının ele geçirilmesi sonucu başvuruçunun, Ceza Kanununun 220/7 ve 314. maddeleri uyarınca yasadışı bir örgüte üye olma suçundan mahkumiyeti nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlali ile ilgilidir (**Madde 10**). Bu dört davada AİHM, Türk mahkemeleri tarafından çok geniş yorumlandıklarını dikkate alarak **Türk Ceza Kanunu'nun 220/6 ve 220/7 maddelerinin "öngörülebilir" olmadığını** tespit etmiş ve **müdahalelerin kanunla öngörülmediğine** karar vermiştir.
3. İşkırık dava grubu, cezai hükümlerin çok geniş ve öngörülemez bir şekilde yorumlanması ve uygulanması nedeniyle toplanma ve ifade özgürlüklerinin tam ve etkin bir şekilde kullanılamamasına ilişkin yapısal sorunların altını çizmektedir. Bu davaların ortak özelliği, **yetkililerin barışçıl toplantılara ve eleştirel ifadelere karşı belli bir tolerans gösterememeleridir**.

Türk Hükümetinin Eylem Planı

4. Türk Hükümeti, Işıkırık grubu davalarıyla ilgili olarak en son **16.01.2020 tarihinde** bir Eylem Planı sunmuş ve yasal değişiklikler ve yerel mahkemelerin uygulamaları dikkate alındığında, 220/6 maddesinden kaynaklanan benzer ihlallerin önlenmesini ileri sürmüştür. Hükümet, bu nedenle **başka mevzuat değişikliğine gerek olmadığını savunmuştur**. Hükümet ayrıca, TCK'nın 220. maddesinin yedinci fıkrasındaki değişikliğinin ardından, yasadışı bir örgüte yardım etmenin, terör örgütüne üye olma (TCK m. 314 § 2) suçuna kıyasla daha az hapis cezasına tabi olduğunu ileri sürmüştür. Eylem Planında Türk hükümeti, Türkiye'nin son yıllarda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin değerlendirmeleri ışığında, barışçıl toplantı ve ifade özgürlükleri alanındaki eksiklikleri gidermek ve ek güvenceler sağlamak için önemli adımlar attığını iddia etmiştir.
5. Hükümet, ayrıca, yargı uygulamasını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı ile uyumlu hale getirmek amacıyla, Türkiye'nin ilgili hükümlerde yasal değişiklikler yaptığını da belirtmiştir. Türk makamlarının ifadelerine göre, 3713 sayılı Kanunun 6/2 ve 7/2. maddeleri ile Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanunun (2911 sayılı Kanun) 28/1. maddesinde öngörülen suçlar, 11.04.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Bu değişiklikte, bu suçları işleyen kişiler, Ceza Kanununun 220/6 maddesi uyarınca ayrıca cezalandırılmayacaklardır. Diğer taraftan, TCK'nın 220/6. maddesi de 11.04.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Bu değişiklik sonucunda 220/6. madde sadece silahlı terör örgütleri için uygulanacaktır. Hükümet, TCK'nın 220/6. maddesinin 6352 sayılı Kanun ile değiştirildiğini belirterek, 220/6 maddesi uyarınca uygulanacak cezada yarı yarıya indirim yapılabileceğinden söz etmiştir. Türk Hükümeti, mevzuat değişiklikleri ve yerel mahkemelerin uygulamaları göz önüne alındığında, TCK'nın 220/6 maddesinden kaynaklanan benzer ihlallerin önlenmesini ve başka mevzuat değişikliğine gerek olmadığını ileri sürmüştür.
6. Hükümet, ayrıca, TCK'nın 220/7. maddesinin 02.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun ile değiştirildiğini belirtmiştir. Bu değişikliğe göre, 220/7. madde uyarınca verilecek ceza, yardımın niteliğine bağlı olarak üçte iki oranında indirilebilecektir. Hükümet, bu değişiklik nedeniyle, şu anda, yasadışı bir kuruluşa yardım etme suçunun (TCK m. 220/7), terör örgütüne üye olma suçuna (TCK. M. 314/2) kıyasla daha az hapis cezasına tabi olduğunu iddia etmiştir.
7. Hükümet, 17.10.2019 tarihinde yürürlüğe giren ve Bölge Adliye Mahkemelerinin beş yıldan daha az hapis cezası gerektiren nihai mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz yoluna başvuru imkânı getiren 7188 sayılı Kanun'dan da Eylem Planında bahsetmiştir. Bu değişikliğe göre, süresi ne olursa olsun, TCK'nın 220/6 ve 7. maddesi, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun'un 28 ve 32. maddeleri ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 6 ve 7. maddeleri de dahil olmak üzere belirli suçlar nedeniyle verilen mahkûmiyet kararlarına karşı Bölge Adliye Mahkemelerinden sonra Yargıtay önünde temyiz yoluna başvurmak mümkündür. Hükümet, bu yeni hükmün benzer davalarda içtihat uyumunu sağlamaya katkıda bulunacağını savunmuştur.

8. Hükümet, nihayet Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru ve Yargı Reformu Stratejisi gibi diğer bazı tedbirlerden de söz etmiştir.

İFÖD’ün Eylem Planına İlişkin Değerlendirmesi

9. İlk olarak İFÖD, AİHM'nin TCK'nın 220. maddesinin 6. ve 7. fıkralarının öngörülemez olduğuna karar verirken yukarıda belirtilen değişikliklerden haberdar olduğunu ve incelemesinde, hükmün hâlâ yürürlükte olduğunu dikkate alarak, değişikliklerden önceki dönem ile sonraki dönem arasında farklılık gözetmediğini belirtmek ister. Mahkeme, *“kararlarının amacının aslında sadece Mahkeme huzurunda açılan davaları sonuca bağlamakla kalmayıp, daha genel olarak, Sözleşme tarafından konulan kuralları açıklığa kavuşturmak, korumak ve geliştirmek, böylece Akit Taraflar olarak Devletlerin üstlendiği yükümlülüklerin gözetilmesine katkıda bulunmak”* olduğunu hatırlatmıştır (bkz. Işıkırık, §65). Mahkeme, ilgili hükümlerin metnine atıfta bulunmuş ve **Ceza Kanunu'nun 220/6 ve 220/7 maddelerinin**, burada yer alan **terimlerin tanımı olmaksızın formüle edildiğini** ve ayrıca yerel mahkemelerin, söz konusu hükümlerin uygulanmasına ilişkin **istikrarlı bir yorum ortaya koymadığını belirtmiştir**. Dolayısıyla, AİHM, ilgili hükümlerin mevcut metninin ve yorumunun **öngörülemez olduğunu** tespit etmiştir.
10. Ancak, hükümet, **Eylem Planında TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddelerinin metinlerinde herhangi bir değişiklik öngörmemiştir**. Eylem Planında belirtilen önceki değişikliklerin, **Mahkeme tarafından tespit edilen öngörülemezliği ortadan kaldırdığını söylemek mümkün değildir**. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararının temel nedeninin, 220/6 ve 220/7. maddelerin metinleri ve yerel mahkemenin bu kavramları çok geniş yorumlaması olduğu dikkate alındığında, söz konusu değişikliklerin mevcut haliyle öngörülebilirlik koşulunu karşılamadığı açıktır. Öncelikle, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinde yapılan değişiklik, yukarıda belirtilen suçları yalnızca 220/6. maddesinin uygulama kapsamı dışında bırakmıştır. Ancak, bazı ifade biçimleri, 220/7. madde kapsamında da değerlendirilebilir (örgüte yardım ve yataklık). Sanıkların silahlı örgütle organik bağı tespit edilememiş olmasına rağmen, onları terör örgütü üyesi gibi cezalandırmak için bir örgütü desteklediği şeklinde değerlendirilen bir ifade biçiminin 220/6. madde yerine, 220/7. madde kapsamında yaptırma tabi tutulması mümkün olduğundan bu uygulamada kötüye kullanılmaya çok açıktır.
11. Bu nedenle, Hükümet'in Eylem Planı'nda **yer alan önceki değişikliklere yapılan referanslar, bu değişiklikler Mahkemenin Işıkırık kararından önce gerçekleştirildiğinden dikkate alınmamalıdır**. Işıkırık grubu davaların uygulanma durumuna ilişkin son incelemeden bu yana, 2012 ve 2013 değişiklikleri Mahkemenin içtihadına tam uyum sağlanmasını temin edememiştir. Hükümetin iddialarının aksine, ceza soruşturmaları ve tutuklamalarla ilgili durum daha da kötüleşmiştir. Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki orantısız önlemlerin sona erdirilmesine yönelik güvencelere rağmen, Ceza Kanunu'nun 220 ve 314. maddelerinde herhangi bir esaslı değişiklik yapılmamıştır. 2016-2018 Yargı İstatistiklerine göre, Ceza Kanunu'nun

314. maddesi kapsamında **1.056.779 ceza soruşturması açılmış, bu dönemde 226.258 takipsizlik kararı** verilmiştir.¹ Aynı dönemde, çoğunluğu 314/2 maddesinden olmak üzere 314. maddeden 263.316 ceza kovuşturması başlatılmıştır. Adalet Bakanlığı'nın artık, yayınlanan resmi yargı istatistiklerinde, TCK'nın 220/7 ve 314/1 ve 2. maddeleri uyarınca yürütülen **soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin ayrıntılı istatistiklere yer vermediği, TCK'nın 220/6. maddesine ilişkin olarak ise hiçbir zaman istatistiksel veri sunmadığı belirtilmelidir.** Bu nedenle, sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için **220/7 ve 314. maddelerle ilgili doğru verileri sunmak ya da 220/6. madde için herhangi bir istatistik sunmak mümkün değildir.**

Uzun Hapis Cezaları Riski Devam Etmektedir

12. Yukarıda belirtilen değişikliklerle TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddeleri uyarınca verilen cezalarda bir indirim yapma imkânı getirilmiş olsa da, cezada indirim yapılması mahkemelerin takdirine bağlı olduğundan, daha az hapis cezası verilmesini garanti etmemektedir ve aşağıda mahkemeler tarafından on yıldan fazla hapis cezası verildiğine ilişkin bazı örnekler verilecektir.
13. Hükümetin iddialarının aksine, **TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddeleri kapsamında hâlâ uzun hapis cezalarına hükmedilmesi riski bulunmaktadır.** 6. fıkranın mevcut hali şöyledir: “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. (Ek cümle: 11/4/2013-6459/11 md.) Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.” 7. fıkra ise “Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.” hükmünü içermektedir. Bu hükümler TCK'nın 314. maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu'nun (3713 sayılı Kanun) 5. maddesi ile bağlantılı olarak uygulanmaktadır. Bu durumda bir kişinin 15 yıla kadar hapis cezasına çarptırılması güçlü bir olasılıktır. Şöyle ki; TCK'nın 314. maddesine göre silahlı örgüte üye olanlara beş yıldan 10 yıla kadar hapis cezası verilmesi öngörülmüştür. 3713 sayılı Kanunun 5. maddesine göre de örgütün terör örgütü olması halinde bu ceza, asıl cezanın yarısına kadar artırılabilir. Dolayısıyla, bir kişiye TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddelerinde öngörülen suçlar nedeniyle 15 yıla kadar hapis cezası verilebilir. Gazeteciler, muhalif politikacılar, sivil toplum aktivistleri ve insan hakları savunucuları sistematik olarak PKK veya FETÖ gibi silahlı terör örgütlerine yardım ve yataklık etmekle suçlandıkları için göz altına alınmakta, tutuklanmakta ve uzun hapis cezalarına çarptırılmaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi, geçtiğimiz günlerde, bir gazeteci olan başvuru Mümtazer Türköne'nin başvurusunda, köşe yazıları nedeniyle terör örgütüne (FETÖ) yardım ettiği şüphesiyle tutuklanmasına ilişkin, “başvurucunun tutuklanmasına karar verilen örgüt

¹ Bkz. <http://www.adliscil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi>

hiyerarşisine dâhil olmamakla birlikte örgüte yardım etme suçu 10 yıla kadar hapis cezasını gerektiren ağır bir suçtur” demiştir.²

14. Son yıllarda, özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra, “Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması”nın (FETÖ/PDY) medya ayağına yönelik soruşturma kapsamında önemli sayıda gazeteci gözaltına alınmış ve tutuklanmış ve bazıları, TCK'nın 314. maddesiyle bağlantılı olarak 220/7. maddesi uyarınca terör örgütlerine yardım suçundan hüküm giymiştir. Neredeyse tüm gazeteciler, Hükümet veya Cumhurbaşkanı hakkındaki eleştirel görüşleri nedeniyle suçlanmışlardır. Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanan Erdem Gül ve Can Dündar,³ Murat Aksoy,⁴ Ahmet Şık,⁵ Murat Sabuncu,⁶ Abdullah Zeydan,⁷ İzzet Pirbudak,⁸ Atilla Taş,⁹ Ahmet Kadri Gürsel,¹⁰ Önder Çelik ve Diğerleri¹¹ ve Akın Atalay¹² başvurularında, başvurucuların tutuklanmasına ve bazılarında mahkûmiyetine neden olan fiiller gazete makaleleri ve / veya sosyal medya paylaşımları ve çeşitli beyanlardır. Bu başvuruların tamamında soruşturma ve kovuşturmalar TCK'nın 220/7 maddesi kapsamında açılmıştır.
15. TCK'nın 220/7. maddesinin sistematik bir şekilde kötüye kullanıldığı, bazı davalarda açık bir şekilde görülebilir. Örnek vermek gerekirse, diğer gazetecilerin yanı sıra **Ahmet Altan ve Nazlı Ilıcak**, anayasal düzeni zorla değiştirme ve meşru hükümeti devirmeye teşebbüs şüphesiyle gözaltına alınmış ve tutuklanmışlardır. Katıldıkları bir televizyon programında darbeyi teşvik etmeye yönelik sübliminal mesaj vermekle suçlanmışlardır. Ayrıca gazeteci ve yazar olan sanıkların çeşitli yazıları, işledikleri iddia edilen suçların kanıtı olarak kovuşturma dosyasına dahil edilmiştir. Her ikisi de İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış ve bu kararlar İstanbul Bölge Adliye Mahkemesince onanmıştır. Ancak Yargıtay, Ahmet Altan ve Nazlı Ilıcak'ın eylemlerinin “anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs” suçunu değil, “**bilerek ve isteyerek terör örgütüne yardım etme**” suçunu oluşturduğu gerekçesiyle bu kararı yasaya aykırı bularak bozmuştur. Bozma üzerine yeniden yargılamayı yapan İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi, Ahmet Altan'ı “terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme” suçundan 10 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırmış, Nazlı Ilıcak'ı da aynı suçtan 8 yıl 9 ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. 04.11.2019 tarihinde, halihazırda tutuklu kaldıkları süre dikkate alınarak tahliyelerine karar verilmiştir. Bir hafta sonra 12.11.2019 tarihinde, İstanbul'da bir mahkeme tahliye kararına karşı yapılan itirazı kabul

² Mümtazer Türköne, B. No: 2017/17839, 27/11/2019 § 67

³ Erdem Gül and Can Dündar, B. No: 2015/18567, 25/02/2016

⁴ Murat Aksoy, B. No: 2016/30112, 02/05/2019

⁵ Ahmet Şık, B. No: 2017/5375, 02/05/2019

⁶ Murat Sabuncu, B. No: 2016/50969, 02/05/2019

⁷ Abdullah Zeydan, B. No: 2016/29875, 18/11/2018

⁸ İzzet Pirbudak, B. No: 2015/392, 27/06/2018

⁹ Atilla Taş, B. No: 2016/30220, 29/5/2019

¹⁰ Ahmet Kadri Gürsel [GK], B. No: 2016/50978, 2/5/2019,

¹¹ Önder Çelik ve diğerleri [GK], B. No: 2016/50971, 2/5/2019

¹² Akın Atalay [GK], B. No: 2016/50970, 2/5/2019

ederek Ahmet Altan'ın yeniden tutuklanmasına karar vermiştir. Bu örnek açıkça, **sadece Hükümete ve Cumhurbaşkanına yönelik eleştirel yazıları ve konuşmaları nedeniyle bir gazetecinin TCK'nın 220/7. maddesi uyarınca tutuklanabileceğini ve 10 yıldan fazla hapis cezasına çarptırılabilceğini göstermektedir.** Bu örnek aynı zamanda yargı organlarının fikirlerin barışçıl ifadesini cezalandırmak için çeşitli yasa hükümlerini birbirleriyle dönüşümlü olarak kullanabildiğini göstermektedir. Bu hükmün (TCK m. 220/7) halen öngörülemez olduğu bu ve benzeri davalarda açık bir şekilde görülmektedir.

16. TCK'nın 220/7. maddesini de içeren **Cumhuriyet davasında**, Kemalist, eleştirel bir yayın politikasına sahip olan Cumhuriyet Gazetesi'nin bazı editörleri ve tanınmış yazarları da dahil olmak üzere 19 kişi, gazetenin “yayın politikasının değiştirildiği” iddiasıyla, bilerek ve isteyerek terör örgütüne yardım etmekle suçlanmıştır. Dava dosyasında, gazetede yayınlanan ve sanıklar tarafından kaleme alınan **haberler ve makaleler dışında herhangi bir kanıt bulunmamaktadır.** Başka bir deyişle, dosyada gazetecilerin terörizm veya herhangi bir terör örgütü ile ilişkili suçları işlediğini gösteren **somut bir kanıt yer almamaktadır.** Diğerlerinin yanı sıra, Kadri Gürsel, Musa Kart, Ahmet Şık, Önder Çelik ve Akın Atalay TCK'nın 220/7. maddesi uyarınca mahkûm edilmiş ve sanıklardan bazıları beş yıldan fazla hapis cezasına çarptırılmıştır.¹³ Yargıtay mahkûmiyet kararlarını bozmuş ve davayı yeniden yargılama yapmak üzere yerel mahkemeye göndermiş olsa da, mahkeme Yargıtay'ın kararına uymamış ve önceki kararında direnmiştir. Bu nedenle, dava 2020 yılında Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından incelenecektir. Dolayısıyla, bu dava da TCK'nın 220/7. maddesinin, yazıları nedeniyle gazetecileri cezalandırmak için kullanıldığı başka bir örnektir.
17. Başka bir örnek de, yine Kemalist ve eleştirel bir yayın politikasına sahip olan Sözcü gazetesinin yazarları ve çalışanlarıyla ilgili **Sözcü davasıdır.** Sözcü gazetesinin sahibi, editörleri ve bazı yazarları ve çalışanları, daha sonra 15 Temmuz'da darbe girişiminden sorumlu tutulan “Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapısı (FETÖ/PDY)” ile ilgili soruşturma kapsamında göz altına alınmışlardır. Gazetenin bazı çalışanları bu soruşturma kapsamında tutuklanmıştır. “Silahlı terör örgütünü yönetmek”, “silahlı terör örgütü propagandası yapmak” ve “hiyerarşik yapısına dahil olmamakla birlikte bilerek ve isteyerek terör örgütüne yardım etmek” suçlarından iddianame düzenlenmiştir. İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesi genel yayın yönetmeni Metin Yılmaz, editörler Mustafa Çetin ve Yücel Arı, yazarlar Emin Çölaşan ve Necati Doğru, muhabir Gökmen Ulu ve muhasebeci Yonca Kaleli hakkında TCK'nın 220/7 maddesi uyarınca mahkûmiyet kararı vermiş ve iki yıl ile üç buçuk yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırmıştır. Mahkeme, mahkûmiyet kararı verirken delil olarak tamamen sanıkların gazetecilik faaliyetlerine dayanmış ve Sözcü ekibinin Gülençi yapılanmaya bağlı ve daha sonra OHAL KHK'sı ile kapatılmış olan Zaman gazetesiyile paralel haberler yaptığını belirtmiştir.

¹³ Akın Atalay 7 yıl 13 ay 15 gün, Mehmet Orhan Erinç 6 yıl 3 ay, Mehmet Murat Sabuncu, Ahmet Şık ve Aydın Engin 7 yıl 6 ay ve Hikmet Aslan Çetinkaya 6 yıl 3 ay hapis cezalarına çarptırılmışlardır.

18. Bu örnekler, **açıkça TCK'nın 220/7. maddesinin Türk makamları tarafından yaygın bir şekilde eleştirel sesleri bastırmak için kullanıldığını** ve Sözleşme'nin 10. ve 11. maddelerinde güvence altına alınan haklara keyfi müdahalelere karşı hukuki koruma sağlamadığından, **hüküm uygulamada "öngörülebilir" olmadığını** göstermektedir.

Yargısal Uygulama

19. Kanun mevcut haliyle kaldığı sürece mahkemeler, Işıkırık grubu davalarında genel tedbirlerin tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacak doğru kurumlar değildir. Bakanlar Komitesinin önceki tespitlerinde açıkça ortaya konduğu gibi, sorunun asıl nedeni olan Ceza Kanunu'nun 220/6 ve 220/7. maddeleri Sözleşme standartları ve Mahkeme içtihadına uygun olarak tamamen yeniden düzenlenmedikçe, mahkemelerin hangi eylemlerin terör örgütlerine yardım veya yasadışı bir örgüt adına suç işleme teşkil ettiğini belirlemesi ve Sözleşme standartlarını uygulamasını beklemek gerçekçi değildir.
20. Dahası, Anayasa Mahkemesi de dahil olmak üzere Türkiye'deki yargı organlarının hiçbiri, münferit davalarda olağan hukuku göz ardı edemez. Anayasa Mahkemesi söz konusu olduğunda, onun da bireysel başvurularda yapabileceği, en çok tazminata hükmetmek ve yerel mahkemece yargılamanın yenilenmesine karar vermektir. Kanun metnindeki ağır sorunlar ve yasaların yöneticiler tarafından Sözleşme standartlarını ve Türk Anayasası'nın 19, 26, 28, 34. maddelerini zayıflatacak şekilde yaygın ve sistematik kullanımı göz önüne alındığında, mahkemelerin yetersiz hukuki ve idari çerçeveyi telafi etmesi mümkün değildir.
21. Daha önce de belirtildiği gibi, Anayasa Mahkemesi, çeşitli kararlarında, ifade özgürlüğünün ve barışçıl toplantı ve örgütlenme özgürlüğünün ihlalini tespit etmiştir. Ancak, Anayasa Mahkemesi **öngörülebilirlik gerekliliğini incelememiştir** ve bu nedenle Mahkemenin bu yaklaşımı, yerel mahkemelerin yorumuyla ihlallerin devam etmesine neden olmaktadır. Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesinin kararları, yerel mahkemelerce de dikkate alınmamaktadır. Aslında, Anayasa Mahkemesinin kararlarının tamamen göz ardı edildiğini veya yerel mahkemelerin, hem Mehmet Altan hem de Şahin Alpay davalarında görüldüğü gibi, Mahkeme kararlarının uygulanmasına direnç gösterdiğini söylemek doğru olacaktır.

Sonuç ve Öneriler

22. 10 ve 11. maddelerin korunmasına ve Işıkırık Grubu davalarının tam ve etkin bir şekilde uygulanmasına olanak **tanıyan yeterli bir yasal çerçevenin sağlanması konusunda ilerleme kaydedilmemiştir**. Dahası, **yasal çerçeve daha keyfi ve cezalandırıcı hale gelmiştir**.
23. Son yasal değişiklikler, Bakanlar Komitesinin öngörülebilirlik ve demokratik toplumda gereklilik standartları açısından Mahkemenin içtihadına tam olarak uyum sağlama şartını karşılamamaktadır. Son değişiklikler, **toplanma hakkından ve ifade özgürlüğünden**

yararlanma konusunda hiçbir şeyi değiştirmemiştir. Aslında, daha da öngörülemez ve daha da önemlisi keyfi ve seçici hale gelmişlerdir.

24. Uygulama, TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddelerinin keyfi ve cezalandırma amaçlı olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.
25. Işıkırık davaları Grubu **nitelikli izleme kapsamında kalmalı** ve demokratik bir toplumun temel unsurları olarak toplantı ve ifade özgürlükleri arasındaki yakın bağlantıyı dikkate alarak Bakanlar Komitesi Işıkırık Grubu'nu genel yasama tedbirleri açısından daha sık ve düzenli aralıklarla gözden geçirmelidir.
26. Bakanlar Komitesi, yalnızca TCK'nın 220/6 ve 220/7. maddelerinin Sözleşme standartlarına tam olarak uyumu konusunda ilerleme kaydedilmemiş olmasını değil, aynı zamanda geriye dönük önlemlerin alınmasına ilişkin kaygıyı da dile getirmelidir.
27. Son olarak, Bakanlar Komitesi hükümetten, TCK'nın 220/6, 220/7, 314/1 ve 314/2. maddelerine ilişkin soruşturmalar, kovuşturmalar ve kovuşturma sonucu verilen kararlar (mahkûmiyet, beraat, erteleme) hakkında ayrıntılı istatistiki veri (sadece yüzdeler oranlar değil) sunmasını ve verilen hapis cezalarının sürelerine ilişkin ayrıntılı bilgi vermesini talep etmelidir.

İfade Özgürlüğü Derneği - İFÖD (Türkiye)

Web: <https://ifade.org.tr> Twitter: @ifadeorgtr

İfade Özgürlüğü Derneği (İFÖD) düşünce ve ifade özgürlüğü hakkını korumak ve geliştirmek amacıyla Ağustos 2017'de kurulmuştur. Dernek, herkesin düşünce ve ifade özgürlüğünden ve bilgi ve haberlere erişim ve yayma hakkından yararlandığı bir toplum öngörmektedir.